

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Педагогічний факультет
Кафедра педагогіки дошкільної та початкової освіти

Дипломна робота

ОС «Магістр»

**на тему: «ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО
РОБОТИ З ОБДАРОВАНИМИ ДІТЬМИ»**

Виконала: студентка II курсу, групи ДО-2м
спеціальності 012 «Дошкільна освіта», ОС «магістр»
Сливка Марина Віталіївна
Керівник: канд.пед.наук, ст.викл. Попович О.М.
Рецензент: д.пед.н., проф.Зданевич Л.В.

Мукачево – 2019 рік

ЗМІСТ

ВСТУП	5
Розділ 1. НАУКОВІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ ВИХОВАТЕЛІВ ДО РОБОТИ З ОБДАРОВАНИМИ ДІТЬМИ	
1.1. Психолого-педагогічні дослідження підготовки майбутніх вихователів до роботи з обдарованими дітьми	9
1.2. Характеристика ключових понять дослідження	28
1.3. Специфіка виховання обдарованих дітей дошкільного віку	42
Розділ 2. ТЕОРЕТИЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО РОБОТИ З ОБДАРОВАНИМИ ДІТЬМИ	
2.1. Аналіз особливостей підготовки майбутніх вихователів до роботи з обдарованими дітьми дошкільного віку	57
2.2. Модель підготовки вихователів до роботи з обдарованими дітьми дошкільного віку	60
2.3. Методичні рекомендації для вихователів щодо роботи з обдарованими дошкільниками	72
ВИСНОВКИ	80
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	83
ДОДАТКИ	92

ВСТУП

Актуальність дослідження. Сучасний розвиток світової цивілізації характеризується швидкими темпами впровадження нових інформаційних технологій та процесів глобалізації. За таких умов найбільшого успіху досягають ті держави, які мають висококваліфіковані кадри у високотехнологічних галузях виробництва. Прогрес практично всіх галузей людської діяльності залежить від людей, які нестандартно сприймають навколишній світ, надзвичайно діяльні, енергійні, працездатні, і можуть досягати в обраній ними сфері діяльності високих результатів. Отже на передній план у державній політиці виходить проблема обдарованості, творчості, інтелекту, визначаючи пошук, навчання і виховання обдарованих дітей. Проте у нашій країні до останніх років виявлення та розвиток обдарованих дітей здійснювалися стихійно, спираючись лише на регіональні можливості та на власну ініціативу окремих педагогів, вчених, митців.

Аналіз психолого-педагогічної літератури свідчить, що дослідженню проблеми обдарованості надається належна увага, зокрема таким її аспектам як проблема індивідуальних відмінностей (Б. Ананьєв, Л. Виготський, С. Рубінштейн, Б. Теплов та ін.); визначення підходів до розуміння психологічних основ та структури обдарованості (Дж. Гілфорд, Ж. Піаже, К. Тейлор, Л. Венгер, Н. Лейтес, О. Матюшкін, В. Моляко, А. С. Рубінштейн та інші); розвиток інтелектуального і творчого потенціалу особистості (Д. Богоявленська, О. Матюшкін, В. Моляко, О. Кульчицька та інші); виділення сфер та видів обдарованості (С. Гончаренко, Г. Бурменська, Ю. Гільбух, М. Гнатко, В. Слуцький та інші); питання виявлення і розвитку обдарованості учнів (В. Крутецький, О. Кульчицька, Б. Теплов, та інші).

Економічні та соціальні перетворення в Українській державі зумовили необхідність реформування всіх ланок системи освіти. Перед сучасним закладом дошкільної освіти постало завдання максимального розкриття і розвитку потенціалу кожної особистості, підготовки її до самовдосконалення,

самовизначення та самореалізації. Новий український заклад дошкільної освіти має забезпечувати всебічний розвиток індивідуальності дитини як особистості та найвищої цінності суспільства на основі виявлення її задатків, здібностей, обдарованості і талантів. В Україні прийнято цілий ряд законів і програм зокрема Національна доктрина розвитку освіти в Україні, Закони «Про освіту», «Про дошкільну освіту», національна програма «Діти України», Указ Президента України «Про заходи щодо розвитку системи виявлення та підтримки обдарованих і талановитих дітей та молоді». А також видається журнал «Обдарована дитина», який читають із яким співпрацюють науковці й педагоги з Росії, Білорусії, Канади, інших країн світу. Створено Інститут обдарованої дитини НАПН України. Метою відповідної роботи є формування цілісної загальнодержавної системи виявлення і підтримки обдарованих дітей, розвитку та реалізації її здібностей, стимулювання творчої роботи дітей.

Талановиті діти – це той ресурс, з якого створюється інтелектуальна еліта. Інтелектуальну еліту будь – якого народу становлять особистості творчі, яскраві, мислячі. Щоб це потенційне національне багатство зберегти й примножити, необхідно вміти відбирати таких дітей, допомагати їм знайти себе й правильно оцінити, підтримувати їхній розвиток.

Значну роль у цьому процесі грає сучасний педагог-вихователь, орієнтований на творчу роботу з обдарованими дітьми, на пробудження й розвиток природних задатків кожної дитини. У зв'язку з цим особливого значення набуває спеціальна професійна підготовка майбутніх вихователів, формування їхньої готовності до роботи з обдарованими дітьми в навчально-виховному процесі.

Враховуючи актуальність порушеної проблеми зумовлює вибір **теми магістерського дослідження** «Підготовка майбутніх вихователів до роботи з обдарованими дітьми».

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати педагогічні умови та модель підготовки майбутніх вихователів до роботи з обдарованими дітьми.

Відповідно до мети дослідження визначено основні **завдання дослідження:**

1. Здійснити теоретичний аналіз проблеми професійної підготовки майбутніх вихователів до роботи з обдарованими дітьми в психолого-педагогічних дослідженнях.

2. Теоретично обґрунтувати педагогічні умови та розроблену модель підготовки майбутніх вихователів до роботи з обдарованими дітьми.

3. Розробити рекомендації майбутнім вихователям щодо роботи з обдарованими дітьми дошкільного віку.

Об'єкт дослідження - професійна підготовка майбутніх вихователів у закладах вищої освіти.

Предмет дослідження – педагогічні умови підготовки майбутніх вихователів до роботи з обдарованими дітьми.

Методи дослідження. Для розв'язання визначених завдань використовувались такі методи дослідження: теоретичні: аналіз наукової та методичної літератури для з'ясування стану дослідженості проблеми підготовки вихователів, нормативно-методичної документації з педагогіки для порівняння та узагальнення теоретичних положень і висновків магістерського дослідження, для здійснення теоретичного аналізу стану дослідження проблеми у педагогічній теорії, теоретичне моделювання, на засадах якого було визначено модель професійної підготовки вихователів до роботи з обдарованими дітьми.

Практичне значення дослідження полягає в розробленні моделі підготовки майбутніх вихователів до роботи з обдарованими дітьми.

База педагогічного дослідження: Мукачівський державний університет, студенти спеціальності 012 «Дошкільна освіта».

Апробація результатів: Основні результати магістерської роботи представлені на III Міжнародній науково-практичній конференції «Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції» 24-25 жовтня 2019 р., м. Мукачево.

Публікація. Психолого-педагогічні аспекти проблеми підготовки майбутніх вихователів до роботи з обдарованими дітьми.

Структура та обсяг роботи. Магістерська робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (98 найменувань) та доповнена 2 рисунками, 1 таблицею, 5 додатками. Загальний обсяг роботи складає 98 сторінок, з них – основного тексту - 91 сторінка.

ВИСНОВКИ

На основі висвітлених в роботі теоретичних засад особливостей підготовки майбутнього вихователя до роботи з обдарованими дітьми зроблено такі висновки:

1. Здійснивши теоретичний аналіз підготовки майбутніх вихователів до роботи з обдарованими дітьми констатуємо, що порушена нами проблема є досить новою для нашої держави, проте в процесі свого становлення успадкувала прогресивні традиції вітчизняної педагогіки, увібрала в себе все краще і раціональне з зарубіжного досвіду.

Професійну підготовку вихователя дошкільного навчального закладу до роботи визначено як систему педагогічних знань, практичних умінь і навичок, необхідних для здійснення професійних функцій вихователя. Також під підготовкою розуміють запас знань, досвід, здобутий у процесі навчання, практичної діяльності. Крім знань і умінь, педагогові необхідні певні морально-вольові якості. Це пояснюється тим, що формування підростаючої особистості значним чином залежить від особистості педагога: його знань і поведінки, що безпосередньо впливають на вихованців.

Засвідчено, що провідним чинником розвитку творчих здібностей дітей є особистість педагога, який із ними працює. Вихователів належить ключова роль в організації творчого освітньо-виховного середовища для розвитку обдарованості дітей.

На основі аналізу стану розробленості проблеми обдарованості особистості та її розвитку у філософській, соціологічній, історичній, педагогічній, психологічній літературі обґрунтовано сукупність вихідних положень, що складають теоретико-методологічне підґрунтя її розв'язання.

2. Проаналізувавши особливості навчання і виховання обдарованих дітей стверджуємо, що активізація розвитку обдарованих дітей в дошкільному віці може здійснюватися при умові, якщо своєчасно виявити обдарованість

дитини, створити систему ефективних форм та методів активізації обдарованості та втілити її в практику роботи з обдарованими дошкільниками.

Ми дійшли до висновку, що розвиток індивідуальних здібностей і обдарованості дітей, забезпечення умов їхньої самореалізації включають в себе такі складові:

- розвиток пізнавальних інтересів у дітей, ознайомлення їх з науковим вивченням навколишнього світу, збагачення новими враженнями, розвиток власних спостережень, уміння бачити пізнавальні проблеми: ознайомлення з творчою діяльністю людей різноманітних професій;
- розвиток інтересів у певній галузі знань, які нерідко служать джерелом професійних, наукових і мистецьких інтересів;
- розвиток інтересів до технічної творчості, моделювання, створення умов для розвитку загальних і творчих здібностей дітей, винахідництва;
- сприяння інтелектуальному, емоційному та естетичному розвитку дошкільників, формування вмінь відчувати, розуміти і творити прекрасне.

Розроблено та теоретично обґрунтовано модель підготовки майбутнього вихователя до роботи з обдарованими дітьми. Визначено мету (формування у студентів теоретичних знань про обдарованість дітей дошкільного віку, вдосконалення практичних вмінь і навичок роботи з обдарованими дітьми), зміст підготовки (формування знань; формування і вдосконалення вмінь), компоненти готовності (мотиваційно-ціннісний; когнітивний; операційний; особистісний).

Обґрунтовуючи педагогічні умови підготовки майбутніх вихователів до роботи з обдарованими дітьми, ми прийшли до висновку, що найбільш ефективним є поєднання *трьох означених нами умов*, а саме: гуманістичної спрямованості особистісно-орієнтованого підходу в освіті, спеціальної

підготовки студентів шляхом моделювання реальних професійних ситуацій та інтегративного підходу у навчально-виховній діяльності.

3. Розроблено методичні рекомендації педагогам щодо роботи з обдарованими дітьми. Ще раз підкреслюємо, що працювати з обдарованими дітьми не завжди просто і легко. Обдарованість, а особливо талант, не любить тиску. Тому вихователів варто утримуватись від критики на адресу талановитої дитини, не моралізувати, не займатися наставляннями. Не варто стримувати ініціативу цих дітей. Важливо стимулювати впевненість у своїх силах, інтелектуальні і творчі зусилля талановитих дітей, надавати їм можливість активно ставити запитання і заохочувати їх, коли вони висловлюють оригінальні думки, ідеї.

Створюючи умови для найповнішого розвитку, неприпустимо і захвалювати обдарованих дітей, підкреслювати виключність, приділяти їм підвищену увагу. Це може призвести до зазнайства. Водночас плекання обдарованості вимагає особливої делікатності в поводженні з талановитими дітьми, тільки почуття міри в поведінці з ними, продуманого індивідуального підходу і такту. Водночас, які не були б сприятливі природні можливості обдарованої дитини, вона повинна збагачувати власні знання, щоб активізувати обдарованість.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>